
Handling 2023 nr 110

Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Yrkande från S, V och MP med förslag till beslut av kommunstyrelsen för egen del har bifallits.

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från S, V och MP den 18 april 2023 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Stadsmiljönämnden får i uppdrag att från och med 1 januari 2024 ansvara för det långsiktiga huvudmannaskapet för Slottsskogsobservatoriet. Finansiering för kostnaden hänskjuts till kommande budgetberedning.
2. Kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-16 § 11 att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet antecknas och förklaras fullgjort.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkade bifall till yrkande från S, V och MP den 18 april 2023 och avslag på övriga yrkanden.

Martin Wannholt (D) yrkade bifall till yrkande från M, D, L och KD den 27 april 2023 och avslag på övriga yrkanden.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från SD den 30 mars 2023.

Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Viktoria Tryggvadottir Rolkas yrkande.

Göteborg den 3 maj 2023
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yrkande

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna

2023-04-27

2.1.18

Yrkande angående Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att inarbeta finansiering via stadsmiljönämnden, enligt förslag i tjänsteutlåtande angående långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, i budgetförutsättningar för 2024 och framåt.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Stadsmiljönämnden får i uppdrag att från och med 1 januari 2024 ansvara för det långsiktiga huvudmannaskapet för Slottsskogsobservatoriet. Finansiering av kostnaden hänskjuts till kommande budgetberedning.
2. Higab AB får i uppdrag att som fastighetsägare upprätta erforderliga avtal för att föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner sömlöst ska kunna bedriva verksamhet och behålla instrumenteringen i Slottsskogsobservatoriet fram till och med att Stadsmiljönämnden får ansvar för huvudmannaskapet 1 januari 2024.
3. Grundskolenämnden får i uppdrag att skyndsamt upprätta avtal med föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner avseende i budgetramen avsatt ersättning om 0,5 mnkr för studiebesök 2023 enligt kommunfullmäktiges beslut (dnr 0844/19).
4. Kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-16 § 11 att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet antecknas och förklaras fullgjort.

Yrkande

Slottsskogsobservatoriet är unikt som folkobservatorium och har under snart hundra år erbjudit skolelever och allmänhet visningar av stjärnhimlen och undervisning om rymden. Slottsskogsobservatoriet är Sveriges äldsta publika observatorium. Göteborg behöver slå vakt om sina kulturhistoriska inrättningar och utveckla sin naturvetenskapliga profil. Ett tillgängligt observatorium med verksamhet för allmänheten och skolelever är viktigt för Göteborg. Genom att ta vara på unga människors intresse för rymden skapas ett ökat intresse för naturvetenskapliga ämnen. Grunden läggs för framtidens ingenjörer och naturvetare som är så viktiga för kompetensförsörjningen till Göteborgs utvecklingsintensiva näringsliv.

Enligt Grundskolenämnden är astronomi och systematiska undersökningar i form av bland annat observationer, enligt läroplanen, centralt innehåll för förskola och

grundskola. Astronomi utgör även centralt innehåll i grundsärskolans läroplan. Under 2022 besökte över 5000 elever Slottsskogsobservatoriet, vilket grovt uppskattat i antal motsvarar ca 80% av antalet elever i en årskull i Göteborg. Barn och unga i Göteborg bör även fortsatt ges möjlighet att besöka observatoriet för att ta del av undervisning som kan öka kunskapen om rymden och öka intresset för naturvetenskap.

För att långsiktigt säkerställa verksamhetens fortlevnad och utveckling är det lämpligt att ett ansvar för ett långsiktigt huvudmannaskap enligt förslaget i tjänsteutlåtandet ges till Stadsmiljönämnden. Nämnden har ansvar för andra liknande verksamheter och har ansvar för Slottsskogen där observatoriet är placerat. Observatoriet har en stor potential att utvecklas och bli ett vetenskapligt nav och en mötesplats för gamla och unga från hela staden. Vi ser fram emot att Stadsmiljönämnden stöttar utvecklingen av verksamheten och arbetar systematiskt med att synliggöra Slottsskogsobservatoriet och dess verksamhet för Slottsskogens besökare. Verksamheten bör utvecklas i samverkan med vänföreningen Slottsskogsobservatoriets vänner och samarbetet föreningen har med Chalmers tekniska högskola / rymdobservatoriet i Onsala bör värnas.

För att överbrygga tiden fram till att Stadsmiljönämnden från och med 1 januari 2024 får ansvar för det långsiktiga huvudmannaskapet ges uppdrag till Higab om avtal för föreningens tillgång till lokalerna respektive till Grundskolenämnden finansiering av undervisningen. Det senare är ett uppdrag om ett skyndsamt verkställande av ett tidigare fattat beslut i kommunfullmäktige.

Yrkande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2023-04-14

Ärende nr 2.1.14

Reviderat 2023-04-18

Yrkande angående – Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att inarbeta finansiering via stadsmiljönämnden, enligt förslag i tjänsteutlåtande angående långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet, i budgetförutsättningar för 2024 och framåt.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Stadsmiljönämnden får i uppdrag att från och med 1 januari 2024 ansvara för det långsiktiga huvudmannaskapet för Slottsskogsobservatoriet. Finansiering för kostnaden hänskjuts till kommande budgetberedning.
2. Kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-16 § 11 att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet antecknas och förklaras fullgjort.

Yrkandet

Slottsskogsobservatoriet är unikt som Sveriges enda folkobservatorium. Efter det senaste akuta nedläggningshotet under det borgerliga styret räddades observatoriet genom att koppla verksamheten till skolans undervisningsuppdrag. Därigenom utvecklades även verksamheten med fler besök av skolklasser och man kan nu även erbjuda astronomisk undervisning ute på skolorna. För en i sammanhanget liten summa ges en bredd av elever, i både innerstad och förort, mer kunskap om astronomi och vi bevarar samtidigt en kulturhistorisk intressant verksamhet i Slottsskogen.

Föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner erbjuder undervisning av kunniga astronomer och når ut med kunskap och upplevelser till barn - oavsett deras familjers betalningsförmåga.

Grundskolenämnden ser positivt på den verksamhet som erbjuds och på möjligheterna att fortsatt boka lektioner. Higab har ett liggande uppdrag kring att ta fram en plan för att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriets byggnader på ett sätt som långsiktigt stödjer observatoriets verksamhet.

I dagsläget så är dock inte staden huvudman för verksamheten, utan den bedrivs av vänföreningen Slottsskogsobservatoriets vänner på ett tillfälligt hyreskontrakt med Higab. Verksamheten behöver dock långsiktighet kring huvudmannaskap för att kunna utvecklas vidare och nå fler. Vi förordar att ansvaret uppdras till stadsmiljönämnden. Det finns flera goda skäl till att Slottsskogsobservatoriet får en långsiktig huvudman som har ansvar för andra liknande verksamheter och som även har ansvar för den även i övrigt kulturhistoriskt intressanta miljön i Slottsskogen.

Yrkande

2023-03-30

Ärende nr: KS 2023-04-05, 2.1.7, Dnr: 0657/22

Yrkande angående – Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige beslutar att tilldela Stadsmiljönämnden huvudmannaskapet för Slottsskogsobservatoriet.
2. Kommunfullmäktige beslutar att tilldela Stadsmiljönämnden en utökad ekonomisk ram på 2 miljoner kronor för att säkerställa en publik drift i Slottsskogsobservatoriet i samarbete med föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner. Finansiering sker genom att beloppet överförs i från stadens kostnader för tolktjänster.

Yrkandet

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har upprepade gånger de senaste åren haft att hantera frågan om observatoriets hemvist och driftkostnader.

Sverigedemokraterna är det parti som tydligast tagit ställning för observatoriet och konstant drivit på för en lösning för att observatoriets verksamhet skall permanentas och utvecklas.

Sverigedemokraterna har löpande i sina budgetförslag de senaste åren avsatt ekonomiska medel för att säkerställa en fortsatt och utvecklad verksamhet i observatoriet. Budgetförslagen har löpande röstat ned av övriga partier.

Idag bedrivs viss verksamhet i observatoriet av föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner. Då föreningen härom året ansökte om ekonomiskt bidrag för sin verksamhet yrkade Sverigedemokraterna på att föreningen fullt ut skulle tilldelas det eftersökta beloppet. Kommunstyrelsen beslutade att tilldela ungefär halva beloppet. Sverigedemokraterna yrkar därför på att Stadsmiljönämnden tilldelas en utökad ekonomisk ram på 2 miljoner för att, i samarbete med föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner, säkra en fortsatt publik drift vid observatoriet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-06

Diarienummer 0657/22

Handläggare

Petra Senthén

Telefon: 031-368 03 35

E-post: petra.senthen@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-16 § 11 att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret redovisar i ärendet kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-16 §11 om att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.

Efter utredning identifierar stadsledningskontoret två alternativa handlingsvägar för huvudmannaskap och finansiering. Den ena vägen innebär att kommunfullmäktige uppdrar det långsiktiga huvudmannaskapet åt Stadsmiljönämnden. Den årliga kostnaden för stadsmiljönämnden skulle, enligt stadsledningskontorets bedömning, uppgå till 1,2 mkr. Stadsledningskontoret gör bedömningen att stadsmiljönämnden är bäst lämpad för huvudmannaskapet utifrån nämndens reglemente och pågående utredning inom stadsbyggnadsnämnden om omvandling av Slottsskogen till kulturresevat. Bedömningen baserar sig även på att stadsmiljönämnden har en etablerad publik pedagogisk verksamhet som har konkreta likheter med Slottsskogsobservatoriet i en sådan omfattning som stadens övriga verksamheter inte har. Stadsmiljönämnden har därmed en organisationsstruktur som kan tillämpas på Slottsskogsobservatoriets verksamhet.

Den andra handlingsvägen innebär att kommunfullmäktige inte utser ny huvudman för Slottsskogsobservatoriet utan lämnar åt Hiagb AB att fortsatt söka hyresgäst för observatorielokalerna.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Slottsskogsobservatoriet ägs av Higab AB. Staden har varit huvudman för verksamheten under perioden 1929–1999. Därefter har Västra Götalandsregionen varit huvudman i tjugofem år. Vid beslut om huvudmannaskap inom Göteborgs stad för verksamheten i Slottsskogsobservatoriet innebär det en utökning av stadens nuvarande ekonomiska åtaganden.

För att åstadkomma ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs stad behöver ett nytt hyresavtal för lokalerna i Slottsskogsobservatoriet upprättas mellan den nämnd som utses till huvudman och Higab AB. Hyresavtalet som tillämpas för tillfället utgår från det hyresavtal som tecknades mellan Kulturfastigheter i Göteborg (numera Higab AB) och Göteborgs muséer (numera omfattar kulturnämnden stadens muséer) för perioden 1995–1998. Därefter har avtalet förlängts med först Västra Götalandsregionen under perioden 1999–2022 och sedan Slottsskogsobservatoriets vänner (härefter omnämnd som Föreningen) under perioden januari-september 2023. Enligt avtalet är årshyran 320 000 kr kallhyra. Där tillkommer övriga lokalkostnader löpande såsom uppvärmning och elförbrukning. Den oroliga elmarknaden har en påverkan på Föreningens elkostnader. Enligt Föreningens preliminära resultatbudget 2023, som stadsledningskontoret har fått ta del av, beräknas övriga lokalkostnader uppgå till cirka 225 000 kronor per år. I samma underlag finns även en kostnad för bemanning av verksamheten beskriven som Föreningen beräknar till cirka 420 000 kronor per år. Kostnadsnivån för bemanning bedöms i nuläget rimlig även för huvudman inom staden och oavsett val av bemanningsform (anställning, köp av tjänst eller liknande), aktat att verksamheten bedrivs i samma omfattning som i nuläget.

Slottsskogsobservatoriets intäkter på senare år har baserats på främst besök, enligt Föreningen. Bland annat har de publika visningarna samlat cirka 1700 betalande besökare under 2022. Givet inträdesavgiften 120 kronor per vuxen person innebär det en intäkt om cirka 200 000 kronor under året.

Övriga verksamhetsintäkter har påverkats av att målgruppen har förändrats från allmänhet till grundskola. Förändringen föranleddes av kommunfullmäktiges beslut år 2020 att utöka grundskolenämndens budgetram med 0,5 mkr för studiebesök inriktade på astronomi och naturvetenskap till Slottsskogsobservatoriet. Dessutom har staden infört särskilda regler för dels bokning av subventionerade kulturaktiviteter för skolor, dels stöd till kultur- och föreningslivet. Därför ger inte längre besök från stadens grundskolor intäkt till Slottsskogsobservatoriets verksamhet. På längre sikt skulle därför verksamheten i Slottsskogsobservatoriet kunna utöka antalet publika aktiviteter för att i någon mån få intäkter.

Mängden avtal om Slottsskogsobservatoriet har bidragit till en fragmentisering av de ekonomiska förhållandena som gör det svårt att få heltäckande bild över Slottsskogsobservatoriets nuvarande verksamhetskostnader och -intäkter. Därmed blir även en huvudmans långsiktiga ekonomiska förutsättningar svåra att beräkna. Stadsledningskontoret dock grov uppskattning om en kostnad för drift på ca 1,2 mnkr.

Stadsledningskontoret bedömer att vid beslut från kommunfullmäktige om att utse en nämnd som huvudman med ansvar för verksamheten vid Slottsskogsobservatoriet ryms ett sådant uppdrag inte inom befintlig budgetram. Finansiering inom staden av verksamhet i Slottsskogsobservatoriet finns i nuläget inte, utöver de 0,5 mkr som kommunfullmäktige 2020-03-19 § 20 beslutade om att till grundskolenämnden för att bekosta studiebesök till Slottsskogsobservatoriet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Slottsskogsobservatoriets syfte är att vara en mötesplats för göteborgare och besökare med intresse för astronomi. Verksamhet erbjuder kunskaper i astronomi och naturvetenskap mitt i ett av stadens populäraste grönområden i samarbete med

civilsamhället och i en kulturhistoriskt värdefull byggnad. Ideella krafter har under lång tid varit en förutsättning för verksamheten.

Omedelbar koppling finns även mellan Slottsskogsobservatoriet och kommunfullmäktiges uppdrag åt stadsbyggnadsnämnden att utreda förutsättningarna för att bilda kulturreservat i Slottsskogsparken. Utredningen har pekat ut Slottsskogsobservatoriet som en av tjugoen kulturhistoriskt intressanta byggnader värda att bevara. I den del av Slottsskogsparken där Slottsskogsobservatoriet är beläget finns, enligt utredningen, kulturella ekosystemtjänster som är värda att utveckla och prioritera till exempel kunskap och information, kulturarv och identitet.

Bedömning ur social dimension

Slottsskogsobservatoriets största besöksgrupp är elever, främst från grundskolor i närheten. Sedan kommunfullmäktiges senaste beslut (dnr 0844/19) om Slottsskogsobservatoriet under 2020 har pandemin påverkat Slottsskogsobservatoriets verksamhet. Bland annat har verksamheten varit stängd under våren 2021. Antalet besökare per år under perioden 2020–2022 har som lägst varit cirka 3200 besökare (2020) enligt uppgift från grundskolenämnden, och som högst 5000 besökare (2022), enligt uppgift från Vänföreningen.

Med anledning av pandemin har lektionspaket snabbt utvecklats för digitala besök och för att observatoriets guider besöker klasser. Allmänheten är ytterligare en besöksgrupp. Inträdespriset i samband med publik visning är lågt jämfört med liknande publika verksamheter. Öppettiderna är begränsade till visningstillfällena som erbjuds främst under kvällar och vinterhalvår. Slottsskogsobservatoriets fasta utställning och större föreläsningssal är inte tillgängliga för allmänheten utöver visningar utan är stängda under dagtid och sommarhalvår.

Slottsskogsobservatoriets lokaler är tillgänglighetsanpassade men omgivningen är kuperad och avsides belägen vilket kan begränsa observatoriets tillgänglighet för personer med funktionsvariation. Utomhus saknas information om astronomi, ekosystemtjänster och observatoriet bortsett från Slottsskogsparkens orienteringstavlor där byggnaden är inritad.

Verksamheten i Slottsskogsobservatoriet har länge byggt på idéburna aktörers och föreningars specialintresse för astronomi och önskan om att få sprida kunskap om rymden. Inom kultursektorn och museiverksamhet är vänföreningar mycket vanligt förekommande. Vänföreningar, som är en form av ideell förening, baseras ofta på ett specialintresse och kan syfta till att stödja en specifik byggnad eller verksamhet såsom ett folkobservatorium med publik verksamhet inriktad på astronomi.

Föreningarna som är engagerade i Slottsskogsobservatoriet är en del av föreningslivet i Slottsskogsparken. Chalmers tekniska högskola samarbetar med föreningarna för att dela med sig av kunskap såsom en del av akademiens tredje uppgift. Parallellt samarbetar staden och akademien om andra delar av Slottsskogsparkens verksamheter och inom ramen för akademiens tredje uppgift till exempel Göteborgs centrum för globala biodiversitets studier och Centrum för naturvägledning.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2022-06-16 § 11

Ärendet

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-06-16 § 11, till kommunstyrelsen att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2022-06-16 § 11 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom staden för Slottsskogsobservatoriet. I samma beslut uppdrog kommunfullmäktige åt styrelsen för Higab AB att ta fram en plan för att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriets byggnader på ett sätt som långsiktigt stödjer observatoriets verksamhet.

Frågan härrör från att avtal upphört mellan regionstyrelsen i Västra Götalandsregionen och Higab AB avseende Slottsskogsobservatoriets lokaler från den 1 januari 2023. Vid samma tidpunkt har även driftsavtalet upphört mellan regionen och Förningen.

Beredning

Stadsledningskontoret har under utredningen om långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom staden för Slottsskogsobservatoriet fört dialog med Higab AB, Västra Götalandsregionens koncernkontor och Förningen. Stadsledningskontoret har även fört dialog med Stadsbyggnadsförvaltningen (tidigare stadsbyggnadskontoret) utifrån uppdraget från kommunfullmäktige att undersöka möjligheten att göra Slottsskogen till kulturresevat. Stadsmiljöförvaltningen (tidigare park- och naturförvaltningen) har i dialogen redogjort för Slottsskogsparkens förvaltning. Kulturförvaltningen, stadsfastighetsförvaltningen och idrott- och föreningsförvaltningen har beskrivit stadens ramverk för kulturstöd, föreningsbidrag och lokaluthyrning till förenings- och kulturlivet. Stads- och regionarkivet har tillhandahållit dokument.

Bakgrund

Huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriets verksamhet och lokaler har varit en återkommande fråga sedan mitten av 1900-talet. Närmast föregående tillfälle då frågan aktualiserades var år 2019. Kommunfullmäktige gav då kommunstyrelsen i uppdrag att utreda lämpligt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet (dnr 0844/19). Utredningen visade på att Västra Götalandsregionen var huvudman sedan skatteväxlingen 1999. Kommunfullmäktige beslutade att översända utredningen till regionstyrelsen för kännedom. Kommunfullmäktige beslöt även att tillföra grundskolenämnden 0,5 mkr i syfte att användas till naturvetenskapliga och astronomiska visningar för grundskoleelever i Slottsskogsobservatoriet.

Historik

Slottsskogsobservatoriets historia från den ursprungliga donationen av ett teleskop i slutet av 1920-talet till dess att stadens huvudmannaskap upphörde 1999 har beskrivits i stadsledningskontorets utredning (dnr 0488/19). Under dessa sjuttio år av huvudmannaskap bemannade staden kontinuerligt Slottsskogsobservatoriet även om verksamhetens organisatoriska tillhörighet förändrades vid flera tillfällen. När Liseberg öppnade ett planetarium i mitten av 1900-talet minskade allmänhetens intresse för Slottsskogsobservatoriet. Då inledde staden ett samarbete med Chalmers astronomistudenter och den ideella föreningen Göteborgs Astronomiska klubb.

Under 1980-talet ökade allmänhetens intresse för astronomi och Slottsskogsobservatoriets ursprungliga träbyggnad ersattes med en betongbyggnad som används än idag. Lokalhyresavtal upprättades mellan fastighetsägaren Kulturfastigheter i Göteborg AB (numera Higab AB) och hyresgästen Göteborgs muséer (numera omfattar kulturnämnden stadens muséer). Samtidigt med tillkomsten av den nya observatoriebyggnaden 1985 bildades föreningen Folkobservatorium i Göteborg, numera föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner. Syftet med föreningen var och är fortfarande att stödja folkobservatoriet i Slottsskogen och dess verksamhet till exempel skötsel av instrumentering och genomförande av visningar i samarbete med observatoriets huvudman. 1993 tecknade Föreningen och staden ett första driftsavtal om ansvarsfördelning avseende Slottsskogsobservatoriets lokaler och verksamhet. Enligt driftsavtalet hade Föreningen ett långtgående ansvar för finansiering av lokaler och verksamhet. I och med bildandet av Västra Götalandsregionen 1999 övergick stadens huvudmannaskap och därmed avtalen för Slottsskogsobservatoriet till regionen. Övergången ingick i skatteväxlingen mellan region och stad. Slottsskogsobservatoriets organisatoriska tillhörighet och finansiering har fortsatt att vara en återkommande fråga även med regionen som huvudman. Regionen genomförde flera organisatoriska förändringar och Föreningen hade kontinuerligt otillräcklig finansiell kapacitet för att fullt ut fullfölja driftsavtalet. Därför har Västra Götalandsregionen betalat hyran och Göteborgs Stad har i omgångar bidragit ekonomiskt till verksamhetsdriften, senast efter kommunfullmäktiges beslut 2019 (dnr 0488/19).

Vänföreningar

Slottsskogsobservatoriet drivs idag av en ideell förening som har som syfte att stödja folkobservatoriet och dess verksamhet. Syftet gör att Föreningen kan likställas med en så kallad vänförening. Inom kultursektorn är vänföreningar mycket vanligt förekommande både i Sverige och utomlands även avseende offentligägda muséer. Många museiverksamheter bygger på vänföreningars samlingar. När museiverksamheten professionaliserades alltmer under 1900-talet förändrades vänföreningarnas roll. Slottsskogsobservatoriet har utvecklats på liknande sätt. Verksamheten startade i början av 1900-talet genom en gåva till staden i form av ett teleskop för att sprida kunskap om astronomi till allmänheten. I slutet av 1900-talet bildades en vänförening.

Flera av Göteborgs Stads muséer har vänföreningar till exempel sjöfartsmuséet, konstmuséet och stadsmuséet. Muséerna samarbetar med vänföreningarna på olika sätt men kulturförvaltningen skiljer muséernas egna, kommunala verksamhet från vänföreningarnas verksamhet. Vänföreningarnas egen verksamhet vid sidan av muséets verksamhet är ofta inriktad på publikarbete och pedagogik, administration och medialt stöd samt att bidra med sin tekniska specialkompetens. Föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner har specialkompetens inom astronomi och den tekniska instrumentering som finns på observatoriet.

Nuläge

Efter att ha tagit del av kommunfullmäktiges beslut om huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet (dnr 0488/19) har regionstyrelsen i Västra Götalandsregionen beslutat att säga upp lokalhyresavtalet med Higab AB och driftsavtalet med föreningen. Beslutet motiverades med att skäl saknades för fortsatt regional finansiering. Avtalen sades upp hösten 2020 och upphörde att gälla från och med den förste januari 2023.

I avvaktan på kommunfullmäktiges beslut om huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet har Higab AB slutit ett tidsbegränsat lokalhyresavtal direkt med Föreningen. Avtalet gäller perioden januari-september 2023. Innehållet i övrigt är det samma som lokalhyresavtalet med Västra Götalandsregionen, som i sin tur utgick från lokalhyresavtal mellan Göteborgs Stad och Föreningen under perioden 1995–1998. Higab AB avser att redogöra för det tidsbegränsade hyresavtalet i samband med att styrelsen återrapporterar till kommunfullmäktige gällande uppdraget att ta fram en plan för att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriets byggnader på ett sätt som långsiktigt stödjer observatoriets verksamhet.

Västra Götalandsregionen har inte lämnat besked till Higab AB i frågan avseende hantering av Slottsskogsobservatoriets instrumentering och inredning. Hyresavtalet mellan regionen och Higab AB har inte omfattat inredning. Istället framgår uttryckligen att “vid hyresavtalets upphörande skall hyresgästen, om inte annan överenskommelse träffas, bortföra honom tillhörig inredning och återställa lokalerna i godtagbart skick”. I stadens driftsavtal med Föreningen som regionen övertog 1999 fanns en inventarielista över Slottsskogsobservatoriet bifogad.

Föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner

Föreningen har med stöd av driftsavtal bedrivit verksamhet i observatoriets lokaler sedan 1993. Det tidsbegränsade lokalhyresavtalet som nu gäller, initierades av Higab AB. Utformning av driftsformer och avtal har tidigare redogjorts för i detta tjänsteutlåtande.

Föreningen kommer att fortsätta att ta emot skolbesök och genomföra publika visningar under våren 2023. Därutöver kommer Föreningen att använda observatoriets som föreningslokal några gånger per år i samband med styrelse- och föreningsmöten. Observatoriet är även arbetsplats för den av Föreningen anställda föreståndaren. Utöver visningar sköter föreståndaren bland annat administration, instrumentering och samarbetet med Chalmers tekniska högskola med rymdobservatoriet i Onsala. Det förekommer att gemensamma aktiviteter med Chalmers tekniska högskola genomförs.

Föreningen uppger att man saknar resurser och möjlighet att bedriva en förening som är öppen för alla när i stället föreningens verksamhet riktar sig till allmänhet och skolor. Enligt föreningen motsvarar inte verksamheten de krav som framgår av Göteborgs stads riktlinjer för föreningsbidrag till civilsamhället och har således inte ansökt om föreningsbidrag. Såvitt framkommit har föreningen inte heller avsikt att göra det. Föreningen har inte uttryckt någon önskan om att själv överta huvudmannaskapet över Slottsskogsobservatoriet men däremot en förhoppning om en engagerad huvudman inom staden för fortsatt drift av observatorieverksamheten.

Samarbete med Grundskolenämnden

I enlighet med kommunstyrelsens beslut 2020 (dnr 0488/19) tecknade grundskolenämnden avtal med Föreningen om studiebesök till Slottsskogsobservatoriet som omfattade höstterminen 2020. Under våren 2021 var Slottsskogsobservatoriet stängt på grund av pandemirestriktionerna. Ytterligare avtal tecknades för höstterminen 2021. Därefter tecknades avtal för hela kalenderåret 2022. Samtliga avtal har varit tidsbegränsade och upphört att gälla vid avtalsperiodens slut.

Parterna har inte varit förpliktigade att i förväg meddela avsikt om att inte ingå nytt avtal. I enlighet med kommunfullmäktiges beslut har nämnden enligt avtalen till Föreningen betalat 0,5 mkr kr årligen under 2020 och 2021. För 2022 betalade nämnden 1 mkr för

verksamhet med studiebesök omfattande höst och vårtermin. Grundskoleförvaltningen uppger, i dialog med stadsledningskontoret, att utbetalningen för 2022 i omfattningen 1 mkr grundar sig på ett missförstånd då kommunfullmäktiges beslut 2019 var att tillföra nämnden 0,5 mkr i budgetram för att köpa studiebesök i verksamheten.

Uppföljning av studiebesöken har reglerats i avtalen och genomförts för år 2020 och 2021. Uppföljningarna visar att avtalad besökskapacitet har uppnåtts under år 2020 då 194 klassvisningar genomfördes för 4632 elever i hela staden, men inte under år 2021 då 117 klassvisningar genomfördes för 3159 elever. Grundskolenämnden och Föreningen menar bägge att minskningen av studiebesök har varit en effekt av restriktionerna under pandemin. Uppföljning av 2022 års studiebesök är ännu inte genomförd av förvaltningen men Föreningen uppger till stadsledningskontoret att 5025 elever har besökt Slottsskogsobservatoriet under 2022.

Det är förnärvarande inte klarlagt hur grundskolenämnden under 2023 ska fullfölja kommunfullmäktiges beslut (dnr 0844/19) att avsätta 0,5 mkr för studiebesök till Slottsskogsobservatoriet när samtidigt grundskolorna genom stadens bokningsplattform KuBo kan boka kostnadsfria besöka till observatoriet. Grundskolenämnden har därför ännu inte beslutat om avtal med Föreningen avseende ersättning för studiebesök 2023.

Samarbete med Kulturnämnden

Kulturnämnden ansvarar för bokningsplattformen Kultur för barn och unga (KuBo) som startade 2021. På bokningsplattformen finns ett kostnadsfritt kulturutbud för skolor. Syftet är att samla kulturutbud i staden på ett och samma ställe. KuBo drivs och utvecklas fortlöpande tillsammans med stadens skol- och utbildningsnämnder. Föreningen är sedan hösten 2022 via avtal med Kulturförvaltningen ansluten till KuBo. För Föreningen innebär det att skolor kan boka besök via plattformen. Avtalet omfattar inte någon ekonomisk ersättning för skolbesök. Kulturförvaltningen har låtit Föreningen ansluta till KuBo då Slottsskogsobservatoriets verksamhet under lång tid och oavsett huvudman har ingått i förvaltningens museinätverk.

Utgångspunkter för huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet

Juridiska utgångspunkter

Kommuner och regioner får enligt 2 kap. 1 § kommunallagen (KL) själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar. Kommuner och regioner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, en annan kommun, en annan region eller någon annan ska ha hand om. Avgörande för om en angelägenhet är av allmänt intresse är om det kan anses vara ett allmänt, samhällsligt och till det egna området knutet intresse att kommunen eller regionen vidtar en åtgärd. Bedömningen får göras med utgångspunkt i om det är lämpligt, ändamålsenligt och skäligt att kommunen eller regionen befattar sig med angelägenheten. I lagen (2009:47) om vissa kommunala befogenheter (befogenhetslagen) finns också bestämmelser som utökar kommuners befogenheter i förhållande till vad som gäller enligt kommunallagen.

Ett område som anses falla under kommunernas och regionernas allmänna kompetens är till exempel folkbildning och kultur. Olika kommunala projekt och stöd som syftar till att åstadkomma en helhetslösning för t ex kultur- och besöksnäring samt tillskapande och tillhandahållande av samlingslokaler åt föreningslivet har också godtagits i praxis.

Bestämmelsen i kommunallagen ger uttryck för vad som faller inom ramen för den kommunala kompetensen men innebär också ett principiellt förbud för kommuner att ge understöd till enskilda medborgare. Det innebär exempelvis att det kan strida mot kommunallagen om en kommun överlåter egendom till enskild till ett pris som understiger dess marknadsvärde. Förbudet mot att ge stöd till enskilda omfattar dock inte stöd till föreningsliv. Det förhållandet att det i och för sig inte finns något förbud mot att ge stöd till föreningsliv innebär dock inte att kommuner utan vidare kan ge stöd till vilken föreningsverksamhet som helst. En förutsättning är att sådan stödgivning ligger i linje med ett allmänintresse, d.v.s. är det ändamålsenligt och lämpligt att en kommun utdelar föreningsbidrag till viss typ av verksamhet. Vid bedömning av om stödgivning är kompetenslig har det, utöver frågan om stödet syftar till att tillgodose ett allmänintresse, också betydelse om Föreningen verkar inom ett konkurrensutsatt område som hör till det privata näringslivet.

Vid beviljande av föreningsbidrag ska kommunen iaktta likställighetsprincipen. I 2 kap. 3 § kommunallagen framgår att en kommun ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Bestämmelsen innebär att kommunmedlemmar som befinner sig i samma situation ska behandlas lika och således att särbehandling enbart får ske på objektiv och saklig grund. Ett bidrag ska alltså vara utformat på ett sådant sätt att föreningar med samma verksamhet får samma villkor och förutsättningar. Kommunens bedömning av bidragssökande och de villkor som ställs upp i samband med bidragsgivning måste vila på objektiv och saklig grund. När det gäller hantering av föreningsbidrag har Göteborgs Stad upprättat särskilda riktlinjer för hur sådan bidragsgivning ska hanteras, Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället. Föreningar som beviljas föreningsbidrag ska uppfylla de krav som framgår av stadens riktlinjer.

Den typ av verksamhet som idag bedrivs vid Slottsskogsobservatoriet kan betraktas som en sådan angelägenhet av allmänt intresse enligt kommunallagens bestämmelser som fallen inom den kommunala kompetensen. Det finns således ingenting som hindrar att verksamheten bedrivs av någon av stadens nämnder.

Beroende på hur en nämnd i sådana fall skulle välja att bedriva den aktuella verksamheten, dvs helt i egen regi, eller genom köp av olika tjänster, kan frågor kring upphandling aktualiseras som i så fall behöver utredas vidare. Olika samverkansformer som exempelvis idéburet offentligt partnerskap (IOP) skulle också kunna utredas vidare utifrån vilken driftsform samt behov och förutsättningar som en eventuell framtida huvudman bedömer föreligga för verksamhetens fortsatta drift.

Utgångspunkter för staden

Under arbetet med utredningen har stadsledningskontoret fört dialog med flera förvaltningar om Slottsskogsobservatoriets verksamhet och lokaler. Om en nämnd utpekas som huvudman behöver denna utveckla formerna för fortsatt verksamhet i observatoriet bland annat för att överensstamma med nämndens reglemente och stadens övriga relevanta styrdokument. Nedan beskrivs några av stadens nämnders reglemente och koppling till styrande dokument och andra aspekter som är relevanta i sammanhanget och skulle kunna ha bäring på ett uppdrag som huvudman.

Stadsmiljönämnden

Nya stadsmiljönämnden övertog vid årsskiftet förvaltningsansvaret över Slottsskogsparken. Enligt reglementet har nämnden ett helhetsansvar för bland annat stadens offentliga rum och ska arbeta för att skapa tillgängliga attraktiva och levande stadsmiljöer och naturområden. Stadsmiljönämnden ansvarar även för att förvalta och utveckla parkområden samt områden som enligt översiktsplan har stora friluft-, natur- och kulturvärden. Reglementet anger uttryckligen att nämnden ska sköta och utveckla stadens djurpark i Slottsskogen.

Slottsskogsobservatoriet är beläget i ett av stadens största offentliga rum, Slottsskogsparken. Byggnaden, som ägs av staden, ligger i utkanten av parken där genomströmningen av besökare är mer begränsad. Som Sveriges första folkobservatorium har byggnaden ett kulturhistoriskt värde, enligt stadsbyggnadsnämndens pågående utredning åt kommunfullmäktige om omvandling av Slottsskogsparken till naturreservat. Av utredningen framgår även att kunskap och inspiration är kulturella ekosystemtjänster som är typiska för området runt Slottsskogsobservatoriet och som kan prioriteras och stärkas.

Enligt stadens budget 2023 och målet för stadsmiljö ska Göteborgs offentliga rum vara bland annat välskötta, trygga och tillgängliga samt gynna den biologiska mångfalden. Eftersom Slottsskogsobservatoriet är en del av Slottsskogsparken är budgetmålet relevant för långsiktigt huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet.

I sammanhanget kan även vara relevant att notera park- och naturnämndens beslut under 2022 om en strategi för utbildning och bevarandekommunikation för Slottsskogens djurpark. I likhet med Slottsskogsobservatoriet är djurparken placerad i Slottsskogsparken och bedriver pedagogisk verksamhet i utomhusmiljö för barn, grundskolelever och allmänhet med inriktning på naturkunskap och hållbarhet.

Stadsmiljöförvaltningens har under stadsledningskontorets utredning uttryckt intresse och engagemang för Slottsskogsobservatoriet som en del av Slottsskogsparken och dess fortsatta utveckling.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämndens uppdrag, enligt nämndens reglemente, är att samordna och ansvara för den samlade strategiska stadsplaneringen. Kommunfullmäktige har gett stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten att göra Slottsskogen till kulturresevat. Ett syfte med uppdraget är att verka proaktivt och skapa ramar för Slottsskogens utveckling. I stadsbyggnadsnämndens utredning finns förslag på byggnadsvårdsplan för tjugoen kulturhistoriskt intressanta byggnader. Slottsskogsobservatoriet är en av dessa byggnader. Det kulturhistoriska värdet ligger i funktionen som folkbildande observatorium. Området runt observatoriet föreslår stadsbyggnadsnämnden utvecklas med pedagogisk inriktning.

Grundskolenämnden

Enligt grundskolenämndens reglemente är nämnden huvudman och ansvarig för uppgifter som ankommer på kommunen inom förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem och pedagogisk omsorg som erbjuds istället för fritidshem enligt skollagen och skolförordningen samt övrig lagstiftning inom utbildningsområdet. Astronomi och systematiska undersökningar i form av bland annat observationer är, enligt läroplanen, centralt innehåll för förskola och grundskola. Astronomi utgör även centralt innehåll i

grundskolans läroplan. Studiebesök och utomhusvistelser på olika platser för naturupplevelser är centralt innehåll för fritidshem.

I stadens budget 2023 finns inget uttryckligt mål, inriktning eller uppdrag åt grundskolenämnden som går att koppla till undervisning i astronomi eller huvudmannaskap för ett folkobservatorium. Grundskolenämnden har sedan 2020 ett uppdrag från kommunfullmäktige att inom årlig budgetram avsätta 0,5 mkr att användas till naturvetenskapliga och astronomiska visningar för grundskoleelever i Slottsskogsobservatoriet.

Kulturnämnden

Kulturnämnden ska, enligt reglementet, bland annat bedriva och utveckla publika kulturinstitutioner och mötesplatser som inte åligger annan nämnd. Dessutom ansvarar kulturnämnden bland annat för beslut om stöd till kulturell verksamhet i de fall inte annan nämnd ansvarar för detta.

Stadens budgetmål för kultur 2023 är att alla göteborgare ska ha god tillgång till kultur oavsett i vilken stadsdel de bor. En av kulturmålets inriktningar är att det lokala kulturarvet ska tillgängliggöras. Inriktningen innebär bland annat att den lokala kulturhistorien ska uppmärksammas och att kulturhistoriskt intressanta platser och miljöer ska vara lätta att besöka.

Slottsskogsobservatoriet är identifierat som en kulturhistoriskt värdefull byggnad i den utredning om att omvandla Slottsskogsparken till kulturresevat, som stadsbyggnadsnämnden genomför på uppdrag av kommunfullmäktige. Beslut om kulturresevatet har inte tagits. Beslut avvaktas även om handlingsplan för Göteborgs Stads kulturprogram kommande år. Kulturprogrammet antogs av kommunfullmäktige 2013 men sedan dess har Göteborgs stad en ny nämndorganisation och ny lagstiftning har tillkommit.

Stadens bokningsplattform för subventionerat kulturutbud för unga, KuBo, ingår i kulturnämndens ansvar och är under utveckling. Som stadsledningskontorets utredning har visat är Slottsskogsobservatoriet anslutet till bokningsplattformen.

Stadsledningskontorets bedömning

Att driftsavtalet mellan Föreningen och Västra Götalandsregionen har upphört att gälla i likhet med hyresavtalet mellan Västra Götalandsregionen och Higab AB innebär att ansvarig för Slottsskogsobservatoriets verksamhet i nuläget saknas. Däremot kvarstår Higab AB som ansvarig för byggnaden Slottsskogsobservatoriet. Avtal mellan grundskolenämnd och om studiebesök till Slottsskogsobservatoriet under 2023 har inte tecknats. Avtal mellan kulturförvaltningen och Föreningen finns för läsåret 2022-2023 och Slottsskogsobservatoriets anslutning till stadens bokningsplattform för skolor, KuBo.

Ett tidsbegränsat hyresavtal har tecknats mellan Higab AB och Föreningen för perioden januari-september 2023 i avvaktan på kommunfullmäktiges beslut om långsiktigt huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet. Hyresavtalet innebär i praktiken att Higab AB har kalkylerat med risken att Föreningen inte kommer att kunna betala hyran.

I stadsledningskontorets tidigare utredningar har konstaterats att Föreningen över tid har haft begränsade ekonomiska resurser för att driva såväl verksamheter som lokaler enligt gällande avtal. Västra Götalandsregionen har såsom huvudman för Slottsskogen

finansierat de senare årens lokalhyra men inte justerat avtalsförhållandet med Föreningen. Staden har bidragit ekonomiskt till verksamheten. Stadsledningskontoret har i föreliggande tjänsteutlåtande inte funnit anledning att göra annan bedömning av Föreningens betalningsförmåga än i föregående tjänsteutlåtande (dnr 0488/19).

Stadsledningskontorets bedömning är att mängden avtal om Slottsskogsobservatoriet har bidragit till en fragmentisering av de ekonomiska förhållandena som gör en heltäckande bild över Slottsskogsobservatoriets nuvarande verksamhetskostnader och -intäkter svår att teckna. Därmed blir även en huvudmans långsiktiga ekonomiska förutsättningar svåra att beräkna. Grundläggande verksamhetskostnader är lokalhyra till Higab AB, övrig lokaldrift samt kostnad för bemanning. Stadsledningskontoret uppskattar att nämnd med huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet behöver tillskjutas minst 1,2 mkr i budgetram. Styrelsen för Higab AB återkommer till hyresavtal när uppdraget att ta fram en bevarande- och utvecklingsplan för Slottsskogsobservatoriets byggnader återrapporteras till kommunfullmäktige.

Utredningen har visat att Slottsskogsobservatoriets byggnad har kulturhistoriskt värde samtidigt som den är en mötesplats för civilsamhälle, skolelever och allmänhet med intresse för astronomi. För närvarande åligger det ingen nämnd att bedriva och utveckla den publika mötesplatsen Slottsskogsobservatoriet men grundskolenämnden har ett uppdrag från kommunfullmäktige att fortlöpande finansiera skolbesök till Slottsskogsobservatoriet.

Stadsledningskontoret har i föreliggande tjänsteutlåtande utrett möjliga huvudmän inom stadens verksamheter och en fortsatt finansiering utifrån kända uppgifter om nuvarande verksamhet i Slottsskogsobservatoriet. Utifrån utredningen som är gjord bedömer stadsledningskontoret att observatorieverksamheten som sådan kan rymmas inom den kommunala kompetensen även om det inte är ett uppdrag inom den kommunala kärnverksamheten. Under utredningen har stadsledningskontoret identifierat två alternativa handlingsvägar för ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.

Den ena vägen innebär att kommunfullmäktige ger Stadsmiljönämnden i uppdrag att som huvudman fortsätta verksamheten i Slottsskogsobservatoriet. Stadsledningskontoret gör bedömningen att stadsmiljönämnden är bäst lämpad för huvudmannskapet utifrån nämndens reglemente och pågående utredning om omvandling av Slottsskogen till kulturresevat. Bedömningen baserar sig även på att stadsmiljönämnden har en etablerad publik pedagogisk verksamhet som har konkreta likheter med Slottsskogsobservatoriet i en sådan omfattning som stadens övriga verksamheter inte har. Stadsmiljönämnden har därmed en organisationsstruktur som kan tillämpas på Slottsskogsobservatoriets verksamhet. På vilket sätt verksamheten lämpligast ska bedrivas eller huruvida exempelvis idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en lämplig samverkansform för drift av observatorieverksamheten kan stadsmiljönämnden överväga om kommunfullmäktige ger ett uppdrag om långsiktigt huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet.

Den andra vägen innebär att kommunfullmäktige inte utser ny huvudman för Slottsskogsobservatoriet utan lämnar åt Higab AB att fortsatt söka hyresgäst för observatorielokalerna.

Det råder osäkerhet om vad ett huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet långsiktigt kan innebära för stadens ekonomi. Då huvudmannaskap för Slottsskogsobservatoriet är en ytterligare kostnad för staden så behöver den värderas i relation till stadens ekonomiska situation.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Uppdrag till kommunstyrelsen om att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

§ 11, 0657/22

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.
2. Styrelsen för Higab AB får i uppdrag att ta fram en plan för att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriets byggnader på ett sätt som långsiktigt stödjer observatoriets verksamhet.

Handling

2022 nr 138.

Yrkanden

Martin Wannholt (D) och Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Johan Zandin (V) och Bosse Parbring (MP) yrkar bifall till förslaget från V och MP i kommunstyrelsen.

Axel Darvik (L) och Jörgen Knudtzon (KD) yrkar avslag på kommunstyrelsens förslag.

Rasmus Ragnarsson (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och tilläggsyrkande från SD i kommunstyrelsen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer först propositioner på yrkandena med undantag av tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att kommunstyrelsens förslag har bifallits.

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från SD i kommunstyrelsen och finner att det har avslagits.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen
Higab AB

Dag för justering

2022-06-28

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Pär Gustafsson

Justerande

Håkan Eriksson

Justerande

Åse-Lill Törnqvist

Handling 2022 nr 138

Uppdrag till kommunstyrelsen om att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från D och S den 28 maj 2022 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.
2. Higabs styrelse får i uppdrag att ta fram en plan för att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriets byggnader på ett sätt som långsiktigt stödjer observatoriets verksamhet.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Martin Wannholt (D) och Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till yrkande från D och S den 28 maj 2022. Vidare yrkade Jörgen Fogelklou (SD) bifall till tilläggsyrkande från SD den 27 maj 2022.

Daniel Bernmar (V) och Karin Pleijel (MP) yrkade bifall till yrkande från V och MP den 30 maj 2022.

Axel Darvik (L) yrkade avslag på samtliga yrkanden.

Vid omröstning i huvudvoteringen röstade Axel Darvik (L), Hampus Magnusson (M), Emmyly Bönfors (C) och ordföranden Axel Josefson (M) för bifall till Axel Darviks yrkande om avslag på yrkandet från D och S.

Blerta Hoti (S), Martin Wannholt (D), Marina Johansson (S), Jessica Blixt (D), Jörgen Fogelklou (SD) och Jonas Attenius (S) röstade för bifall till Martin Wannholts och Jörgen Fogelklous yrkande om bifall till yrkandet från D och S.

Daniel Bernmar (V), Karin Pleijel (MP) och Grith Fjeldmose (V) avstod från att rösta.

Kommunstyrelsen beslutade med fyra röster mot sex att bifalla Martin Wannholts och Jörgen Fogelklous yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade herefter utan omröstning att avslå tilläggsyrkandet från SD.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för bifall till Axel Darviks yrkande.

Representanterna från M, L, C och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 1 juni 2022.

Göteborg den 1 juni 2022
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande

M, L, C, KD

2022-06-01

Ärende 2.1.13

Yttrande angående – yrkande från D och S om att bevara och utveckla Slottskogsobservatoriet

Yttrandet

Det är värdefullt att stimulera astronomiintresset hos allmänheten och våra skolelever. Ett av flera forå för detta är Slottskogsobservatoriet. En ny arena öppnar i Göteborg under nästa år då Universeum bygger en visualiseringsdom med kapacitet att visa tredimensionell film och erbjuda möjligheter att interagera digitalt med det innehåll som visas upp i format som film, presentationer eller annat kommunicerbart material. Diskussioner pågår om hur man på bästa sätt tillgängliggör visualiseringsdomen för skolelever.

Slottskogsobservatoriet drivs idag av en förening som bör underordnas samma principer som gäller för andra föreningar. Det betyder att man har möjlighet att söka kommunala föreningsbidrag och medel från externa finansiärer, t ex olika stiftelser. Man har även idag ett samarbete med Chalmers Tekniska Högskola och Onsala Rymdobservatorium.

Kommunen ska värna sina kärnuppgifter och bör undvika att etablera och prolongera olika särlösningar för föreningar. Huvudmannaskapet för Slottskogsobservatoriet ska inte heller flyttas från föreningen till kommunen varför den frågan inte behöver utredas. Yrkandet från D och S bör därför avslås.

Yrkande

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

2022-05-30

2.1.13

Yrkande angående Yrkande från D om att bevara och utveckla Slottskogsobservatoriet.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottskogsobservatoriet.
2. I övrigt avslå yrkandet från Demokraterna.

Yrkandet

Vi delar beskrivningen i yrkandet om att Slottskogsobservatoriet bedriver en viktig verksamhet i Göteborg. Regionstyrelsen i Västra götalandregionen har tidigare beslutat att säga upp hyresavtalet och avtal för drift av observatoriet, med hänvisning till att det inte finns någon anknytning till regionens verksamheter eller finansiering från någon av regionens beställarnämnder. Detta gör att verksamhetens fortsatta organisatoriska hemvist och finansiering framöver är osäker. Vi väljer därför att bifalla den första beslutssatsen i yrkandet från D om att ge stadsledningskontoret i uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs stad. Vi anser dock att den andra beslutssatsen är att gå händelserna i förväg och inte på ett direkt sätt hänger ihop med en utredning av huvudmannaskap och finansiering.

Tilläggsyrkande

2022-05-27

Ärende nr: KS 2022-06-01, 2.1.13, Dnr:

Tilläggsyrkande angående – Aktuellt förslag kring att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriet.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samverkan med Higab och Föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner, säkerställa och utveckla en långsiktigt fortsatt publik verksamhet, öppen för allmänheten, i observatoriet.
2. I övrigt bifalls liggande förslag.

Yrkandet

Från mitten av juni 2019 till slutet februari 2020, var frågan om slottsskogsobservatoriets organisatoriska hemvist samt verksamhetens finansiering flera gånger uppe på kommunstyrelsens dagordning.

Ärendet bordlades upprepade gånger innan Kommunstyrelsen beslutade om en högst tillfällig lösning. Kommunstyrelsen har därför nu att återigen hantera och finna en lösning på frågan om Slottsskogsobservatoriet organisatoriska framtid och indirekt verksamhetens finansiering.

Sverigedemokraterna är det parti som tydligast tagit ställning för observatoriet och drivit på för en lösning och för att observatoriets verksamhet skall utvecklas.

Sverigedemokraterna har därför löpande i sina budgetförslag de senaste åren avsatt ekonomiska medel för att säkerställa en fortsatt och utvecklad verksamhet i observatoriet. Budgetförslagen har löpande röstat ned av övriga partier.

Idag drivs observatoriet av föreningen Slottsskogsobservatoriets vänner. Då föreningen senast ansökte om ekonomiskt bidrag för sin verksamhet yrkade Sverigedemokraterna på att föreningen fullt ut skulle tilldelas det eftersökta beloppet. Kommunstyrelsen beslutade att tilldela ungefär halva beloppet.

Den senaste årens verksamhet i observatoriet har i det närmaste helt varit fokuserad mot besök av elever från stadens skolor. Sverigedemokraterna är övertygade om att det finns ett intresse även hos delar av allmänheten att kunna besöka observatoriet. Det torde även vara möjligt att utveckla verksamheten som turistmål då väldigt få städer i världen kan stoltsera med ett rymdobservatorium mitt i stadskärnan. Sverigedemokraterna yrkar därför på att Stadsledningskontoret får i uppdrag att i samråd med Higab och Föreningen

Slottskogsobservatoriets vänner, ta fram en plan för att långsiktigt säkerställa och utveckla en publik verksamhet, öppen inte bara för skolklasser utan för allmänheten i stort.

Avslutningsvis bör noteras att det bär inte trovärdighetens tecken att från politiskt håll nu initiera frågan om en långsiktig lösning samtidigt som man förra gången frågan om finansiering hanterades föreslog att tilldela endast halva det då eftersökta beloppet för verksamheten

De partier som önskar säkerställa en fortsatt verksamhet i observatoriet har haft flera tillfällen att få igenom detta men svikit observatoriet då frågan varit uppe för beslut. Om Göteborgs folkvalda politiska representanter har ett ärligt uppsåt angående att bevara observatoriet, då bör de naturligt ställa sig bakom Sverigedemokraternas yrkande beträffande slottskogsobservatoriet.

Yrkande

D, S

2022-05-11

Nytt ärende

Reviderat 2022-05-28

2.1.13

Yrkande angående att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda ett långsiktigt huvudmannaskap och fortsatt finansiering inom Göteborgs Stad för Slottsskogsobservatoriet.
2. Higabs styrelse får i uppdrag att ta fram en plan för att bevara och utveckla Slottsskogsobservatoriets byggnader på ett sätt som långsiktigt stödjer observatoriets verksamhet.

Yrkandet

Slottsskogsobservatoriet är unikt som folkobservatorium och har under snart hundra år erbjudit skolelever och allmänhet visningar av stjärnhimlen. Slottsskogsobservatoriet är Sveriges första publika observatorium. Barn och unga i Göteborg bör även fortsatt ges möjlighet att besöka observatoriet för att ta del av visningar som kan öka intresset för naturvetenskap och rymden. Slottsskogsobservatoriets besökare är i huvudsak skolbarn.

Västra Götalandsregionen tidigare stötta verksamheten ekonomiskt men har beslutat att helt upphöra med detta vid årsskiftet. För tillfället stödjer Grundskolenämnden verksamheten med anledning av det stora värdet för elever. Från 1 januari 2023 saknas säkerställd finansiering och observatoriet kommer att stängas om inget görs.

Göteborg behöver slå vakt om sina kulturhistoriska inrättningar och utveckla sin naturvetenskapliga profil. Ett tillgängligt observatorium med verksamhet för allmänheten och skolelever har en viktig roll att spela i Göteborg. Genom att ta tillvara unga människors intresse för rymden läggs grunden för framtidens ingenjörer och naturvetare.

Observatoriet har stor potential att utvecklas och bli ett vetenskapligt nav och en mötesplats för gamla och unga från hela staden. Det är angeläget att övergripande frågor om huvudmannaskap, drift och finansiering blir lösta. Lämpligen involveras Chalmers Tekniska Högskola och Onsala Rymdobservatorium som idag är Slottsskogsobservatoriet samarbetspartners.

Stadens barn och ungdomar ska ges möjlighet att lära sig mer om naturvetenskap och vårt svindlande universum. Ett ökat intresse för naturvetenskapliga ämnen är också viktigt för Göteborgs näringsliv.